
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

УДК 336.57:77.017

JEL Classification Code: M22

Гнип Д. В.

*студентка ФММ Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Тульчинська С.О.

*к. е. н., проф. ФММ Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ПЛАНУВАННЯ, ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки, де основний ричаг управління є конкуренція, суб'єкти підприємницької діяльності зумовлені систематизувати та підвищувати ефективність процесу планування, з метою підтримки свої позицій на ринку.

Кожне підприємство в процесі своєї діяльності за допомогою різноманітних інструментів управління, має можливість побудувати ефективну систему роботи, виявити можливі ризики, врахувати їх наслідки та розробити шляхи мінімізації втрат від можливих загроз.

Одним із основних інструментів управління підприємницькою діяльністю є планування. Використовуючи даний механізм, суб'єкт підприємницької діяльності, має можливість врахувати внутрішні та зовнішні фактори впливу, які забезпечують сприятливі та протилежні умови ефективного функціонування.

У статті проведено дослідження визначення поняття «система бізнес-планування», його елементи та підходи до управління даним процесом.

Ключові слова: підприємство; планування; операції; бізнес; управління; ресурси; фінанси; кадри; персонал; кваліфікація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження процесу, ролі планування в управлінні підприємством та проблематику процесу планування досліджували такі іноземні та вітчизняні науковці: І. Ансофф, В. Архіпов, П. Барроу [1], В. Беседін, О. Віханський, Г. Висоцький, В. Герасимчук, П. Друкер, О. Орлова, В. Пономаренко, М. Пашута [4], К. Пугачевська [5], Ю. Смаковська [6], С. Тульчинська [8], Р. Тянь, А. Шегда, З. Шершньова, О. Ястремська та інші.

Але, не зважаючи на широке коло публікацій щодо планування діяльності підприємства, питання пов'язані із виокремленням вимог яких потрібно дотримуватися при організації процесу планування на підприємстві як основного інструменту управління ефективною діяльністю підприємства недостатньо розглянуто та потребують подальших досліджень.

Мета дослідження полягає у висвітленні процесу планування, як основного інструменту управління ефективною діяльністю підприємства.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети у статті було вирішено такі завдання:

- визначено структуру процесу планування на підприємстві;
- виокремлено етапи процесу планування;
- виокремлено вимоги яких потрібно дотримуватися при організації процесу планування на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні умови ринкової економіки зумовлюють підприємців здійснювати систематичний контроль підприємницької діяльності, формувати стратегію опираючись на поточний стан ринку та планувати діяльність підприємства, як однієї єдиної системи. Це вимагає від менеджерів підприємств розуміння сучасних підходів, методів та принципів здійснення бізнес-планування, а також управління даним процесом, з метою підвищення його ефективності.

Проаналізувавши велику кількість інформаційних джерел, зокрема наукові видання, можна виокремити те, що у сучасній літературі існує багато визначення бізнес-плану та бізнес-планування на підприємстві, але не достатньо даних про самі етапи та процес його здійснення.

Досвід передових підприємств світу, таких як «Apple», «Amazon», «Amadeus», «Magento» та інші, доводять, що 60 % успіху відтворення діяльності напряму залежить від планування підприємницької діяльності, регулярного аналізу середовища функціонування та власних помилок та практичного впровадження шляхів покращення діяльності [1].

Основна мета планування на підприємстві полягає у завчасному врахуванні усіх можливостей внутрішніх та зовнішніх факторів, що забезпечують сприятливе функціонування підприємства у ринковому середовищі.

Необхідність планування підприємницької діяльності аргументована тим, що сучасна економічна ситуація характеризується великим рівнем невизначеності та нестабільності, відповідно до чого здійснюючи бізнес-планування підприємство передбачає можливі ризики та проблеми, розробляє шляхи та методи їх усунення, з метою подальшого ефективного функціонування. Сучасне бізнес-планування постає, як рятівний жилет у кризові ситуації.

Процес управління на підприємстві передбачає збір, обробку та передачу інформації на об'єкт управління, з метою забезпечення його цілеспрямованої та впевненої поведінки на ринку та змінних умовах функціонування[2].

При практичному вивченні процесу планування на підприємстві варто чітко уявляти, що в умовах нестабільності розвитку національної економіки для підприємців різко підвищується значимість внутрішнього планування бізнес-процесів, розробки стратегії та тактики економічної поведінки.

Слід виокремити, про велику значимість інформації впродовж планування підприємницької діяльності. Деякі організації прагнуть заволодіти приватними даними підприємства-конкурента, з метою подальшого використання у власних цілях. Значимість інформаційного забезпечення системи управління бізнес-плануванням, спрямоване на вчасне отримання необхідної повної та достовірної інформації, що стосується поточних ринкових тенденцій та становища в економіці у цілому.

Основне джерело формування бізнес-ідей, на вітчизняних підприємствах, виступають його менеджера, при цьому не враховують та не розглядають інші джерела надходжень цінних пропозицій. Це є великим недоліком, оскільки, таким чином не помічається та втрачається цінні ідеї, можливість диверсифікувати діяльність підприємства та мінімізувати ще більше ризиків.

Основні ресурси для здійснення ефективного бізнес-планування є:

- фінансові ресурси,
- сировина та матеріали,
- кадрове забезпечення,
- соціальна політика на підприємстві,
- інформаційні ресурси,
- технологія,
- методи управління.

Підприємство впродовж своєї діяльності зобов'язане чітко представляти загальну потребу в фінансових, трудових та матеріальних ресурсах, джерела їх одержання. В результаті цього виникає необхідність в раціональному розподілі наявних ресурсів у процесі виробничої діяльності підприємства[3].

Основний інструмент функціонування ринкової економіки є конкуренція між учасниками, що полягає у здобутті найбільшої частки ринку, нових споживачів продукції, партнерів, інвесторів, постачальників сировини тощо. У результаті чого перед підприємцями постає завдання чітко та ефективно планувати свою діяльність, систематично збирати та консолідувати отриману інформацію. Структура процесу планування на підприємстві подано на рис. 1.

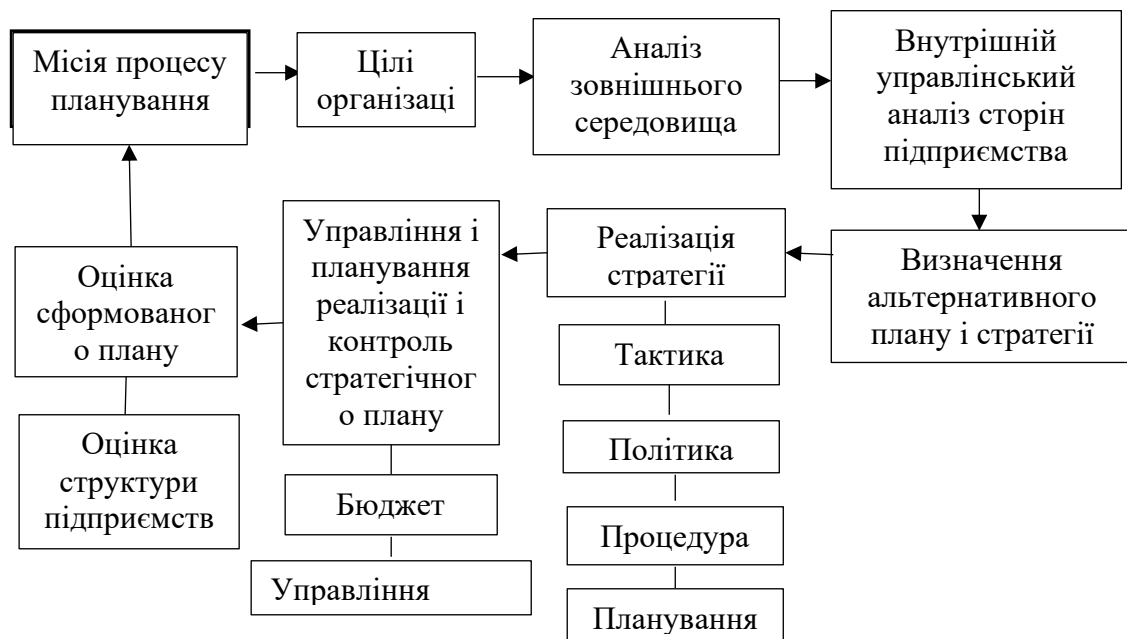

Рисунок – 1. Структура процесу планування на підприємстві

Джерело: сформовано авторами на основі [4]

Сутність планування полягає у конкретизації цілей, з урахуванням всіх підрозділів та служб підприємства, як однієї системи. Основна мета планування на підприємстві є конкретне визначення цілі підприємства, згідно якої відповідальні особи формують шляхи, обирають методи та інструменти для досягнення кінцевої мети.

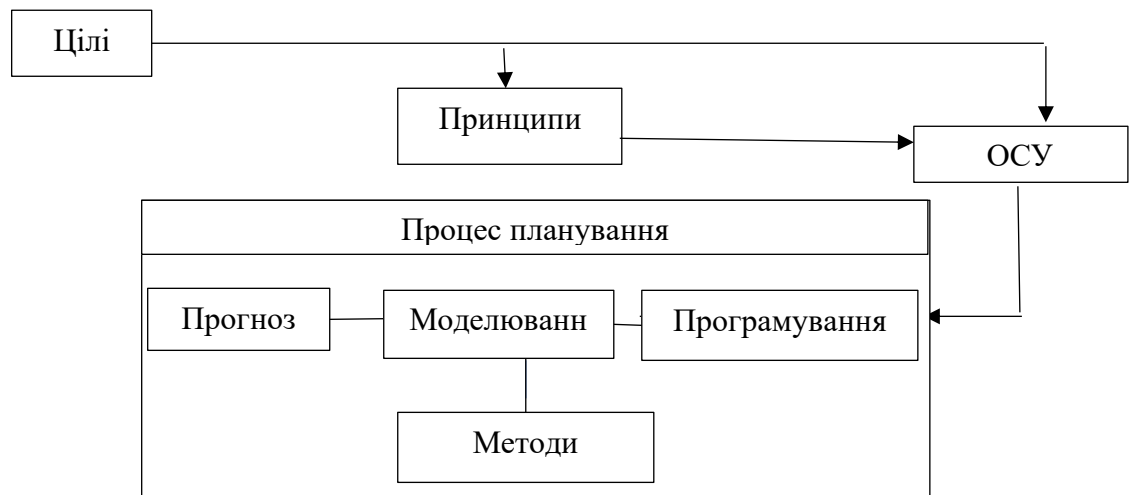

Рисунок 2 – Система управління бізнес-плануванням на підприємстві
Джерело: сформовано авторами на основі [5]

Виконання перелічених вище дій можливе лише за рахунок сформованого на підприємстві системи планування бізнес-процесів, які направлені на забезпечення планової діяльності та її результатів у вигляді сформованого документу бізнес-плану.

Проаналізувавши літературні джерела, можемо стверджувати, про відсутність у прийнятій системі здійснення підприємницької діяльності, єдиного розуміння та регламентованої системи бізнес-планування та управління цим процесом.

Процес бізнес-планування у загальному розумінні полягає у консолідації структурних елементів підприємства, які забезпечують планову діяльність та її результати у вигляді сформованих планів за різними типами та видами показників.

Планування це основний етап управління підприємством, після чого слідує не менш важливі етапи, які полягають у:

- визначенні кінцевої та проміжної мети діяльності,
- орієнтації необхідних кроках до реалізації поставлених цілей,
- визначенні основних інструментів та методів для їх досягнення,
- визначенні основних ресурсів та джерел їх знаходження [5].

Зараз основну увагу підприємці приділяють плануванню на майбутню перспективу, як основного інструменту управління підприємницькою діяльністю.

Суть перспективного планування полягає у здійсненні управлінських рішень, спираючись на можливі ризики та проблеми в міжнародному масштабі, а саме:

- впровадженні у виробничу діяльність новітні технології та сучасних методів;
- визначення розмірів та об'єктів капіталовкладень та джерел їх знаходження;
- організація виробничого процесу та оновлення номенклатури,
- удосконалення процесу управління на підприємстві [6].

Основа планування діяльності підприємства пов'язана із складанням договорів, фактично укладених угод із майбутніми споживачами, партнерами та постачальниками. При організації процесу планування необхідно дотримуватися наступних вимог:

- показники ринку є не постійними для планування виробничо-господарської діяльності підприємства, відповідно до цього процес планування повинен бути систематичним та враховувати постійні зміни у середовищі його функціонування;

- планування діяльності здійснюється за таким ланцюгом дій: виробництво, збут, грошові кошти, покупна цінності;

- основна мета при планування бізнес-процесів на підприємстві є забезпечення його платоспроможності та ліквідності.

Можна виділити наступні етапи процесу планування:

- визначення всіх цілей розвитку підприємства,
- визначення та деталізація конкретних цілей та завдань на визначений проміжок часу;

- визначення шляхів, методів та інструментів для їх досягнення;

- систематичний контроль за досягненням поставлених цілей, шляхом співвідношення планових та фактичних показників виробничо-господарської діяльності підприємства [7].

Проаналізувати ефективність бізнес-планування, можна шляхом використання зіставлення результатів звітного періоду та планових показників. Таким чином, можна здійснити хронометраж подій та операцій, які здійснювались на підприємстві, виявити різноманітні відхилення, висвітлити проблему цих відхилень та опираючись на минулий досвід сформулювати новий план із урахованням всіх можливих ризиків.

Висновки. Світова економіка характеризується значними зрушеннями, за рахунок глобалізаційних процесів, що значно впливає на економічно-господарську діяльність підприємств. Вітчизняні підприємці функціонують в час значних структурних зрушень та нестабільності економіки, що зумовлює їх шукати шляхи, методи та інструменти для передбачення та прорахування ризиків, потенціалу та можливих проблем.

Основні функції підприємства є: управління, контроль, планування. Від ефективності застосування даних функцій залежить успішність функціонування підприємства як єдиної системи у цілому. Основна мета планування на підприємстві – це здатність передбачити, визначити та прорахувати всі можливі перешкоди на шляху до реалізації поставлених цілей та завдань. Це зручний інструмент, який активно використовують вітчизняні підприємці упродовж своєї діяльності, вони опираються на сформований план, згідно якого формують стратегію на короткостроковий та довгостроковий період, враховуючи весь потенціал та можливості підприємства.

Список використаних джерел

1. Барроу П. Бизнес-план, который работает / Пол Барроу; пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2017. – 94-110 с.

2. Лосев В.А. Как составить бизнес-план. Практическое руководство с примерами готовых бизнес-планов для разных отраслей / В.А. Лосев. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2015. – 178-191 с.

3. Осовська Г.В. Економічний словник: наук. видання / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. – К.: Кондор, 2015. – 134-149 с.

4. Пашута М. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності / М. Пашута // Персонал. – 2013. – № 13. – 214-233 с.

5. Пугачевська К.Й., Плют Т.С. Значення бізнес-планування як чинника господарської діяльності в ринковій економіці / К.Й. Пугачевська, Т.С. Плют // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – № 17 – С. 173-193.

6. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту / Ю. Смаковська // Формування ринкової економіки в Україні. – 2015. – №7. – 327-349с.

7. Тульчинська С. О., Скоробогатий О. І. Основні фактори та чинники впливу на прибутковість підприємства // Ефективна економіка. – 2018. – Вип. 11. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6646>

8. Тульчинська С.О. Удосконалення процесу бізнес-планування /О.М. Мельнікова, С.О. Тульчинська // Актуальні проблеми економіки та управління. Зб. наук. пр. молодих вчених. Вип. 8. – 2014 р.

References

1. Barrou P. Biznes-plan, yakyyu pratsyuye / Pol Barrou; per. z anhl. – М .: Al'pina Biznes Buks, 2017. – 94-110 s.

2. Losev V.A. Yak sklady biznes-plan. Praktychne kerivnytstvo z prymeramy hotovykh biznes-planiv dlya riznykh otrasley / V.A. Losev. – М .: ООО «Y.D. Vil'yams », 2015. – 178-191 s.

3. Osovs'ka H.V. Ekonomichnyy slovnyk: nauk. vydannya / H.V. Osovs'ka, O.O. Yushkevych, Y.S. Zavads'kyi. – К.: Kondor, 2015. – 134-149 s.

4. Pashuta M. Biznes-planuvannya yak faktor uspishnoyi pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti / M. Pashuta // Personal. – 2013. – № 13. – 214-233 s.

5. Puhachevs'ka K.Y., Plyut T.S. Znannya biznes-planuvannya yak chynnyka hospodars'koyi diyal'nosti v rynkoviy ekonomitsi / K.Y. Puhachevs'ka, T.S. Plyut // Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny. – 2014. – № 17 – S. 173-193.

6. Smakovs'ka YU. Kryteriyi ekspertnoyi kompaniyi, komertsiyno-planuval'nyy biznes-proekt / YU. Smakovs'ka // Formuvannya rynkovykh ekonomik v Ukrayini. – 2015. – №7. – 327-349s.

7. Tul'chyns'ka S. O., Skorobohatyy O. I. Osnovni faktory ta chynnyky, shcho vplyvayut' na prybutkovist' pidpryyemstva // Efektyvna ekonomika. – 2018. – Vyp. 11. Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6646> 8

8. Tul'chyns'ka S.O. Udoskonalennya protsesu planuvannya biznesu /O.M. Mel'nikova, S.O. Tul'chyns'ka // Aktual'ni problemy ekonomiky ta upravlinnya. Zb. nauk. pr. molodykh vchenykh. Vyp. 8. – 2014 r.

Гнип Д. В.
*студентка ФММ Национальный технический университет Украины «Киевский
политехнический институт имени Игоря Сикорского»*
Тульчинская С.А.
к. э. н., проф. ФММ Национальный технический университет Украины «Киевский
политехнический институт имени Игоря Сикорского»

ПЛАНИРОВАНИЕ, КАК ОСНОВНОЙ ИНСТРУМЕНТ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

В условиях рыночной экономики, где основным рычагом управления является конкуренция, субъекты предпринимательской деятельности обусловлены систематизировать и повышать эффективность процесса планирования, с целью поддержки своих позиций на рынке. Каждое предприятие в процессе своей деятельности с работодателем различных инструментов управления, имеет возможность построить эффективную систему работы, выявить возможные риски, учесть их последствия и разработать пути минимизации потерь от возможных угроз. Одним из основных инструментов управления предпринимательской деятельностью является планирование. Используя данный механизм, субъект предпринимательской деятельности, имеет возможность учесть внутренние и внешние факторы влияния, которые обеспечивают благоприятные и противоположные условия эффективного функционирования. В статье проведено исследование определения понятия «система бизнес-планирования», его элементы и подходы к управлению данным процессом.

Ключевые слова: предприятие; планирование; операции; бизнес; управление; ресурсы; финансы; кадры; персонал; квалификация.

Gnip D.V.
*FMM student National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*
Tulchynska S.O.
*Ph.D., Prof. FMM National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

PLANNING AS THE MAIN TOOL OF MANAGING THE EFFECTIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

In a market economy, where the main lever of management is competition, businesses are required to systematize and increase the efficiency of the planning process in order to maintain their market position. Each company in the process of its activities with the help of various management tools, has the opportunity to build an effective system of work, identify possible risks, take into account their consequences and develop ways to minimize losses from possible threats. One of the main tools of business management is planning. Using this mechanism, the business entity has the opportunity to take into account internal and external factors of influence that provide favorable and opposite conditions for effective operation. The article examines the definition of the concept of «business planning system», its elements and approaches to managing this process.

Key words: enterprise; planning; operations; business; management; resources; finance; personnel; personnel; qualification.

Гнип Д. В.
darina5250@ukr.net
Тульчинська С.О.
tuha@ukr.net